

УДК 37.013.73

**Всеукраїнська науково-практична конференція
проводиться відповідно до плану роботи
Національної академії педагогічних наук України**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
Протокол № 6 від 31 травня 2021 р.*

Редакційна колегія:

С. О. Сисоєва, доктор педагогічних наук, професор — *голова ред. кол.*;
О. М. Топузov, доктор педагогічних наук, професор — *заст. голови ред. кол.*;
Н. П. Дічек, доктор педагогічних наук, професор;
М. Д. Култаєва, доктор філософських наук, професор;
Н. Б. Антонєць, кандидат педагогічних наук, ст. наук. с. ;
К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор

Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контроверзи сучасного наукового пізнання : зб. тез всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 8 червня 2021 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України / ред. кол.: Топузov О. М., Сисоєва С. О., Дічек Н. П., Култаєва М. Д. та ін. — [Електронне наукове видання]. — Київ : Педагогічна думка, 2021. — 246 с.

ISBN978-966-644-585-1

Збірник містить тези учасників всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контроверзи сучасного наукового пізнання» (8 червня 2021 р., м. Київ). У тезах окреслено погляди науковців на питання філософського осмислення досвіду реалізації проекту «Нова українська школа»; методологічні проблеми вивчення плинної сучасності у контексті освіти, її історії та філософії; освітні ресурси у пошуках стратегій подолання кризових станів.

Збірник розраховано на вчених, викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування і широкий читацький загал.

УДК 37.013.73

*Матеріали подано в авторській редакції,
за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела
та вживання назв документів, власних імен тощо
відповідають автори публікацій.*

Напрямок перший

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ОСВІТІ
ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ
ТРАНЗИТИВНОГО СУСПІЛЬСТВА**Асмут Кристоф**

Культура релігійного виховання у постсекулярних
соціокультурних контекстах..... 14

Березівська Л. Д.

Міждисциплінарність історії освіти
чи відстоювання дослідницького поля:
контроверзи європейських пошуків..... 15

Білаш Я. В., Корж Г. В.

Традиція організації літнього відпочинку
школярів та її духовно-національний ресурс
у викликах сьогодення..... 18

Горлачов О. С.

Міміко-жестове мовлення як засіб спілкування
осіб з порушеннями слуху в сучасних реаліях:
інтернет-комунікація 23

Зінченко В. В.

Глобальна стратегія стійкого розвитку
у контексті дослідницької діяльності
систем освіти та науки..... 26

Іванюк Г. І.

Міжпарадигмальний вимір нової стратегії освіти
людини у змінному світі..... 29

Косенчук Ю. Г.

Міжкультурний концепт реформування шкільної освіти
у Фінляндській Республіці (1990–2010-ті рр.)..... 32

Култаєва М. Д.

Плюралізація культур знання:
до епістемної специфіки педагогічних теорій 36

Наприклад, спостерігається захоплення вузькоспеціалізованими моментами при розгляді екологічних проблем (зокрема, суперечки про те, стосовно яких природних об'єктів правомірно говорити про моральне відношення) на шкоду розробленню методологічних принципів їх вирішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ziele der Agenda 2030 für nachhaltige Entwicklung: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/entwicklungsziele-agenda-2030>.
2. Vereinte Nationen: Resolution der Generalversammlung — Transformation unserer Welt: die Agenda 2030 für nachhaltige Entwicklung: <http://www.un.org/Depts/german/gv-70/band1/ar70001.pdf>.
3. Ziel 4. Hochwertige Bildung: https://www.bundeskanzleramt.gv.at/entwicklungsziele-agenda-2030#Ziel_4_Inklusive_gleichberechtigte_und_hochwertige_Bildung_gewaehrleisten_und_Moeglichkeiten_lebenslangen_Lernens_fuer_alle_foerdern_.
4. Зінченко В. В. Філософська концептуалізація стратегій вищої освіти і науки в контексті стійкого суспільного розвитку // Історія та філософія освіти в незалежній Україні: здобутки і стратегії: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю / ред. кол.: Топузов О.М., Сисоєва С.О., Дічек Н.П., Култаєва М.Д. та ін.; 20 травня 2020 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2020 — 228 с. — С.157–161.

Іванюк Ганна Іванівна,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

МІЖПАРАДИГМАЛЬНИЙ ВИМІР НОВОЇ СТРАТЕГІЇ ОСВІТИ ЛЮДИНИ У ЗМІННОМУ СВІТІ

В умовах глобалізації освітнього простору на тлі злиття інформаційних і біотехнологій із долученням штучного інтелекту, на часі розбудова поліфункціональної освіти людини, здатної до адаптації та самоствердження в ситуаціях непередбачених викликів (екологічних, економічних, санітарно-епідеміологічних, політичних). У царині соціальних наук цілком реальними є прогнози щодо зникнення традиційних професій у різних галузях

і творення штучним інтелектом нових [3]. Нині триває пошук нових людиноствірних стратегій освіти на відміну від, усталеної в ХХ столітті ліберально-знанневої, зорієнтованої на виконання людиною певних функцій.

Нова стратегія освіти — це магістральний план розбудови місії і візій, адекватних часові та потребам й усвідомленим внутрішнім сенсам людини (на всіх етапах її розвитку), технологічному розвитку суспільства, що ґрунтується на продуктивних цільових, ціннісних, організаційних, змістово-технологічних сегментах освіти особистості впродовж життя.

На думку Кена Робінсона, на часі пошук і прийняття системи освіти, що ґрунтується на провідних принципах поваги до людей і цінності особистості, самовизначення, розвитку і повноцінного життя. Відтак важливими є особистісні цілі освіти — критичність, креативність і командність, а також: культурні, соціальні, економічні. К. Робінсон висловлює міркування щодо сутності актуальної нині стратегії освіти, як: допомогу людині в максимальному розумінні нею оточуючого світу, виявленні її талантів задля особистої реалізації, становлення відповідального і активного громадянина своєї країни та щасливої людини [4, с. 4–5].

Попри широку палітру в науковому полі актуальних теоретичних викладів, у контексті зазначеної проблематики, на часі гомоцентричні домінанти, що ґрунтуються на першорядності людини (особистості), гуманістичних цінностях які втілюються в меті освіти на всіх її рівнях. Гуманістична реконструкція педагогічної науки і корисних освітніх практик уможливить гармонізацію мети та завдань освіти з потребами людини та її цінностями, задля подолання цивілізаційних викликів. Загалом сучасні українські та зарубіжні дослідники здебільшого підтримують суб'єктно-гуманістичний концепт щодо відповідності мети освіти (на всіх рівнях) до потреб, актуалізованих в добу неомодернізму.

На практичному рівні першорядність становить магістральне завдання інструменталізації освіти. На часі розв'язання проблеми: як перейти від теоретичних узагальнень до інноваційних практик, що забезпечують перехід від освіти обслуговування (спадку попередніх років індустріального періоду), до — освіти розвитку й підготовки до життя щасливої людини. У перебігу наукового пошуку значний інтерес становить інноваційна стратегія відкритої освіти, що може бути корисною задля подолання викликів, зумовлених пандемією

Covid-19 і вибудовування людино центрованої стратегії підготовки особистості до життя в змінному світі. Відкрита освіта ґрунтується на освітніх технологіях, що сприяють вільному поширенню інформації з метою вдосконалення освітньої галузі; відкритих підходах до викладання і навчання задля подолання міжкультурних перепон і модернізації механізмів якісного поступу освіти-відкритий контент; відкритих знаннях — процесу і результату діяльнісного навчання та взаємодії з іншими задля вирішення проектних особистісних і програмних цілей [2, с. 7–10; 30].

Важливим компонентом відкритого навчання (освіти) є, відповідно структурований і відкритий у цифрових ресурсах контент, що забезпечує безперешкодно передачу знань. Індикаторами тут слугує переосмислення сутності знання, трансформація репродуктивних знань у функціональні, що слугують інструментом для когнітивного розвитку особистості, отримання нових знань і досвіду, корисних у конкретних видах діяльності особистості та для професійного зростання здобувачів освіти.

У філософській антропології людина розглядається діяльним суб'єктом, здатним до самовизначення, власного вибору та перетворення суцїої нині дійсності. Багатовимірність стратегій освіти людини знаходиться у психофізіологічній і соціокультурній царині, що зумовлює доцільність інтеграції знань про людину та її цінності. У зазначеному контексті актуалізовано зв'язки історичної, культурної і соціальної антропології — для засвоєння цілісних знань про розвиток людини в культурно-історичному процесі [1]. Зауважимо, що нова стратегія підготовки педагогів вибудовується з урахуванням взаємодії і взаємозбагачення культур, що визначають простір для життєтворчості людини та її існування загалом.

Діяльнісний концепт нової освітньої стратегії ґрунтується на корисних для молодїої генерації, національних і світових інноваційних практиках. У діяльності особистість реалізує як власні (індивідуальні), так і суспільно значущі сенси, а знання співвідносить з уміннями: діяти, бути, жити. Особистісно вартісними є те, що в цьому контексті знання підпорядковуються завданням щодо досягнення результату — освітнього продукту (нові знання та способи діяльності, уміння застосовувати знання та вміння в нових умовах). У сув'язі з діяльнісним значущим є уточнення ціннісного концепту нової стратегії освіти як на особистісному так і, на загальнодержавному глобальному рівнях. Актуалізація

ціннісної складової нової стратегії освіти пов'язана з важливістю культурного чинника для соціального самоствердження особистості з розвиненими етичною й естетичною відповідальністю за власну діяльність, готовністю до міжкультурної взаємодії.

Відповідати на суцї та прийдешні виклики, оберігати навколишнє середовище від руйнувань може морально зріла особистість, здатна творчо застосовувати знання й виробляти нові у діяльному поступі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский, Л. С. (2005). *Психология развития человека*. М.: Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо.
2. Тору, Іїюсі & М.С. Віджай, Кумар (2009). *Відкрита освіта: Колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання* (А. Іщенко & О. Насик, переклад з англ.). К.: Наука.
3. Юваль Харари (2018). *27 урок для XXI века*. М.: «Синдбат».
4. Ken, Robinson & Lou Aronica. (2015). *Creative schools: The Grassroots Revolution That*transforming Education*.

Косенчук Юлія Геннадіївна

аспірантка Київського університету
імені Бориса Грінченка

МІЖКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ

РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

У ФІНЛЯНДСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (1990–2010-ТІ РР.)

Вивчення, адекватних потребам сьогодення освітніх практик, становить науковий і практичний інтерес. В умовах розбудови Нової української школи важливим є досвід провідних країн ЄС, зокрема і Фінляндської Республіки в руслі розвитку ефективної системи шкільної освіти. Ефективні підходи до реформування шкільної освіти можуть слугувати взірцем модернізації системи освіти учнів в Україні. 1990–2010-ті роки Фінляндська Республіка довела, що завдяки вдало проведеним реформам освіти, країна здатна посісти чільне місце у європейському та міжнародному освітньому просторі й отримати світове визнання.